

nari encarregat de les quitacions dels censals'. *Quitament* 'acció de quitar, pagament d'un deute', 1403 (*AlcM*); també en el *Spill* 10544; «--- la propietat dels quals prenga summa de les dites huyt mília lliures, de les quals serà fet *quitament* e nou carregament al síndich» (1510, *DAG.*). *Quitança* 'quitament' i 'escrit en què es reconeix algú quití d'un deute', en doc. del S. XIV (*RLR* III, 25); a. 1404; 1418 «les liurarà donant-li altra *quitança* simple» (*AlcM*); *Spill* «Lo Rey francès / me feu larg>essa: / Una duxessa / --- / ma presonera, / de gran finança, / per ma *quitança* / e del botí / quant lo partí / per part donà» (v. 1820)]. *Quitament*, adv. ant. 'lliurament, sense subjecció' [*CostTort.*: «Tot lo bestiar dels ciutadans --- de Tortosa o de sos tèrrens, pot jaure --- e pasturar francament e *quitia*, dins los termens de la Ciutat» (ed. Oliver, p. 19); a. 1369; la variant *quitament*, en el *Curial*: «havent-lo per quití d'aquesta batalla, se'n pusca anar *quitament*» (*NCl.* II, 59)].

*Resquitar* 'rescatar', *resquitar-se* (d'una pèrdua, d'un dany etc.) 'haver-ne reparació' (*Dfa.*): emprat per Verdguer: «*Se resquità* a l'ombra d'un arbre del son que havia perdut a la nit» (*AlcM*); el *DAG.* el dóna a Felanitx (Mall.) amb el valor de 'pendre, recuperar, rescatar', i Pons i Massaveu l'usa amb el de 'recuperar la pèrdua en un joc': «—Jugo las ganancias! —cridava un dels apostants. —*Resquito* las pèrduas! —afegia l'altre» (*CollaC.* 89); PCoromines l'usava molt en les seves cartes al seu germà Alfons cap a 1902: «Només t'escric quatre paraules perquè me'n vui anar al llit de seguida a veure si *resquito* les hores qu'he perdut [de dormir, viatjant de Barcelona a Madrid]» (23-XII-1902); «Jo comprenc la pena que t devia fer la carta meva, perquè l sentiment més natural del qu'ha perdut diners és el desitj de *resquitar*-los. Però la qüestió està en no perdre la calma i esperar l'instant més propici per organitzar el rescat» (2-II-1902); «Els diners perduts [jugant a la Borsa] els *resquitarem* treballant!» (25-II-1902). El mot reapareix a Tortosa en la forma de *requitar*, la qual com ho fa constar Vergés i Paulí s'usa amb valor de 'rellevar' entre la pagesia: «La nostra pagesia està encarinyada en dos paraules --- Són *requitè* i *ascondí*, equivalents a rellevar i amagar. —Hai anat a pagà la contribució, i al pos de l'any passat, m'han *requitat* sis quinzets. —Ma sogra ha vingut a l'hort, però jo m'ha ascondit per no véurala» (*Es-purnes Llar* v, 65). El derivat subst. *resquit* com a equivalent del cast. *desquite* figura en el tortosí Moreira (*Folkl. Tort.*: *AlcM*); en aquest darrer diccionari *resquit* es dóna a més com a propi del País Val., i de fet MGadea inclou en el seu diccionari *resquit* i *resquitar*, però remetent a *desquit* i *desquitar* com a formes més usuals; Sanelo duu *desquit* (p. 107b), però a València sembla ser més conegut el verb en la forma *esquitar* segons observen Valor-Giner en la nota marginal a l'article *resquitar* del *Dfa.*; segons *AlcM* a Mall. es diu *desquitar-se* en el sentit de 'fer-se quití d'un deute', ja documentat en escrit de 1680. Sembla, doncs, que *resquitar* ha nascut d'un encreuament entre *requitar* i (*d*)*esquitar*, més aviat que entre el cast.

*desquitar* i cat. *rescabalar*, com ho sospita *AlcM*. Notem que aquestes variants s'han donat també en castellà, on al costat de *desquitar* [c. 1570] va existir algun cop *resquitar*, i *esquitar*, d'on *esquite* (usat per Lope de Vega) en lloc de *desquite* [c. 1630], *DECH* IV, 737b41ss. En occità antic *desquitar* 'fer-se quití' figura en els establiments de Bayona (exemple en *PSW*, s. v.), avui prov. *si desquita* «se raquitter (du joueur)», mats. *si desquitar*; en bearn. *requitè* al costat de *resquitè*; fr. ant. *esquitier*, fr. *requitter* (*FEW* II, 2, 1471b, 1472a).

<sup>1</sup> Aquesta etimologia s'accepta unànimement (M.-L., *REW*, 6957, Wartburg, *FEW* II, 1470b, 1471b; JCor., *DCEC* III, 962a44ss., *DECH* IV, 735b45ss. etc.), si bé no hi ha unanimitat respecte de quin dels dos mots, adj. *quietus* o l'inf. *quietare*, era el punt de partida per al mot romànic. Té un estudi fonamental sobre el fr. *quitter* E. Lerch (*ZRPh.* LVIII, 480-524, 641-669), que tracta de l'evolució semàntica principalment, però tocant àmpliament la qüestió etimològica i el desenvolupament fonètic. El canvi semàntic es va produir primer en l'adjectiu *quīētus* partint del sentit de 'apaivagat', 'lliure de guerres': «aedificamus civitates istas donec a *bellis quieta* sint omnia» (a la Vulgata), «*quietior* Gallia... pacatissima et *quietissima* pars» en Cèsar, «a bello ut *quieta* esset provincia» en Titus Livi (cites de Lerch, p. 498). Des de *a bello quietus* era fàcil passar a la idea de 'lliure de desordre o perturbació' i d'on 'lliure (d'una obligació, o d'un deute)'. L'infinitiu *quietare* i *quietari* 'aquietar, apaivagar' és del llatí tardà: apareixen en Priscià (Ss. v-vi). En el significat de 'quití, lliure d'una obligació' *quietus* ja figura a la Llei Sàlica (S. vi) i a les Lleis Longobardes (mj. S. VIII); segons Baxter-Johnson a Anglaterra *quietus* 'quití' es documenta des de 1067, i *quietare* «to quit, to discharge» és freqüent des de 1086, i el derivat *acquietare* ja és a les Lleis d'Ethelred (Ss. ix o x) i d'Eduard el Confessor (c. 1050); *DECH* IV, 736b39, 737a47ss. B. Löfstedt en una nota recent (*Nph. Mgn.* LXXX, 1979, 385-6) aporta noves dades sobre *quietus* en sentit jurídic citant del Codex Iustinianus: «iisdem beatissimis ministeriis securus permaneat et *quietus*» (a. 466), «ergasteria... ad praedictam diuisionis iniuriam non uocentur, sed *quieta* sint et libera et ab omni hospitium iniuria defensata» (a. 398); també en el Codex Theodosianus: «omnes *quieto* iure sua debeant retinere» (a. 412). De l'ús jurídic es va passar a l'esfera religiosa (*quití d'un peccat*), qüestió que tracta àmpliament Lerch en el seu citat estudi. —<sup>2</sup> Notem: «--- securus --- et *quietus* ---» en escrit de 466, «--- *quieta* --- et libera ---», a. 398 (veg. n. 1); a més, els següents exemples de dues cartes de població: en una de 1205 de l'Alt Aragó es concedeix als pobladors que «--- possideatis totum franchum, liberum et *quietum* vos et omnis --- posteritas vestra» (*Cart. Fanlo*, 130), i en una altra de la vila de Clarà (Confl.) de 1233: «damus, concedimus --- vobis --- ville de Clerano, --- quod sitis semper franchi, li-